

TANITMA YAZILARI

CEMİL SÖNMEZ, *Atatürk'ün Annesi Zübeyde Hanım*, Atatürk Araştırma Merkezi yayını, ikinci basım, Ankara 1998, 136 sayfa.

Emekli Öğretmen Cemil Sönmez tarafından hazırlanan bu eser, Atatürk'ün yaşamındaki gelişmeleri Annesi Zübeyde Hanım ile olan ana oğul ilişkilerini temel alarak anlatmaktadır.

Yazanın ifadesiyle, "Atatürk'ü genç kuşaklara daha iyi öğretebilmek için onun insani yönlerini de anlatmak" gerekmektedir. Bu yöne ağırlık veren kitabın bir başka özelliği de Atatürk'e, devrimlerine olduğu gibi annesi ve babasına da yapılan yakışsız, dayanaksız iftira ve saldırılara da cevap vermesidir.

Daha çok hatıralardan yola çıkarak toplumun tüm kesimlerinin rahatça anlayacağı bir dilde yazılan bu eserin içeriği şu başlıklar altında toplanmıştır.

- **Baba Ali Rıza Efendi:** Bu bölümde Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendinin kökenleri ve kendisi hakkında bilgiler yer almaktadır. Atatürk'ün atalarının Fatih zamanında Konya ve Aydın tarafından getirilerek Rumeli'ye yerleştirilen Yörüklerden olduğuna dair bilgiler verilmektedir (7-12. sayfalar).
- **Ali Rıza Efendinin Zübeyde Hanımla Evlenmesi:** (s.13)
- **Ana Kucağı-Zübeyde Ana:** Bu başlık altında Zübeyde Hanımın şeceresi hakkında bilgiler verilmektedir (14-15. Sayfalar).
- **Atatürk'ün Doğduğu Ev:** Atatürk'ün Selânik'te doğduğu evin hakkında bilgiler verilmektedir. Evin Selânik belediyesi tarafından müze haline getirilmesinden Ankara'da bir örneğinin yapılmasına kadar her türlü bilgi yer almaktadır (15-23. sayfalar).
- **Atatürk'ün Doğum Günü :19 Mayıs:** Kesin doğum tarihi bilinmeyen Atatürk'ün doğum tarihi olarak 19 Mayıs almasının hikayesi anlatılmaktadır (23-24. sayfalar).
- **Mustafa'nın İlk Öğrencilik Yılları:** Mustafa Kemal'in Mahalle Mektebinde ve Şemsi Efendi Okulu'nda geçirdiği günler anlatılmaktadır (25-29. sayfalar).
- **Ali Rıza Efendinin Ölümü:** Ali Rıza Efendi'nin ölümünün Mustafa Kemal üzerindeki etkisi ile Türk Tarih Kurumu'nun Atatürk'ün babası hakkında yapılan çirkin ve asılsız saldırılara karşı yaptığı açıklama yer almaktadır (29-32. sayfalar).
- **Yeni Bir Dönem Çiftlik Hayatı:** Babasının ölümünden sonra dayısı Hüseyin Ağanın çiftliğine yerleşen Mustafa Kemal ve ailesinin, burada yaşadıkları hakkında bilgiler yer almaktadır (32-38. sayfalar).
- **Ben Asker Olacağım:** Mustafa Kemal'in askeri okula gitme isteğinin nereden kaynaklandığı ve Askeri Rüştiye'ye gitmesi anlatılmaktadır (38-45. sayfalar).
- **Selanik Askeri Rüştiyesi'nden Manastır Askeri İdadisi'ne:** (45-48. sayfalar).
- **Manastır Askeri İdadisi'nden İstanbul Harp Okulu'na** (48-49. sayfalar).
- **Askeri Öğrencilikte Son Aşama: Harp Akademisi** (50-51. sayfalar).
- **Atatürk Annesine Gümüş İşlemeli Başörtüsü Gönderiyor:** Bu bölümde Ali Fuat Cebesoy'un, Mustafa Kemal Suriye'de görevli iken annesine gönderdiği hediyelerle ilgili bir hatıra yer almaktadır (52-53. sayfalar).

• **Devrim İşlerinde Annesi Ona İnanmış ve Yardımcı Olmuştur:** Burada, Zübeyde Hanımın Mustafa Kemal'e duyduğu büyük güven Atatürk'ün kendi sözleriyle anlatılmaktadır (55-57. sayfalar).

• **Zübeyde Hanımın Üzüntüleri:** Uzun yıllar süren savaşlar sonucu İstanbul'a göç eden Zübeyde Hanımın evinin işgali İstanbul'un işgalinden sonra sık sık baskına uğraması, duyduğu evlât hasretü ve manevî evlâtları İbrahim Tunçak hakkında hatıralar bu bölümde yer almaktadır (57-61. sayfalar).

• **Yıllar Sonra İstanbul'daki Buluşma:** Mütareke'den sonra Suriye cephesinden ayrılarak İstanbul'a gelen ve Samsun'a çıkışına kadar burada kalan Mustafa Kemal'in ailesiyle hasret gidermesi ve burada geçirdiği günler yer almaktadır (62-74. sayfalar).

• **Yıllar Sonra Ana Oğulun Adapazarı'ndaki Buluşmaları:** Mustafa Kemal Anadolu'ya geçtikten sonra bir daha görüşmeyen ana oğulun 1922'de Adapazarı'nda duygusal buluşmaları bu bölümde anlatılmaktadır (74-78).

• **Çankaya'daki Bağ Evi:** Zübeyde Hanımın Çankaya'daki bağ evine yerleşmesi yer almaktadır (78-80. sayfalar).

• **İşte Benim Annem:** Atatürk ile annesi arasındaki ilişkiler, samimi ve duygulu ifadelerle yer almaktadır (81-87. sayfalar).

• **Merak Etme Anne, Ben Padişah Olmayacağım:** Atatürk'ün annesi ile aralarında geçen bu konuşma hatıralardan aktarılmıştır (88-90. sayfalar).

• **Allah'ın Bana Bu Oğulu Vatanı Kurtarmak için Gönderdiğine İnanıyorum:** Zübeyde Hanımın oğluna olan güveni belgelerle bir kez daha anlatılmaktadır (90-92. sayfalar).

• **Zübeyde Hanım İzmir'e Gidiyor:** Hastalığı nedeniyle Ankara'nın sert ikliminden rahatsız olan doktorların tavsiyesi üzerine İzmir'e gitmesi ve burada ileride Atatürk'le evlenecek olan Latife Hanım ile tanışmaları yer almaktadır (92-101. sayfalar).

• **Zübeyde Hanım'ın Ölümü:** Bu bölümde, Zübeyde Hanımın ölümü, bu ölümün Atatürk'e bir rüya ile malum oluşu ve cenaze töreni yer almaktadır (101-106. sayfalar).

• **Mustafa Kemal'in İzmir'e Gelişi; İzmir'de Karşıyaka'da Annesinin Mezarı Başında:** Bu iki bölümde Atatürk'ün annesinin mezarını ziyaret için İzmir'e gelişi ve burada geçen duygusal olaylar anlatılmaktadır (106-109. sayfalar).

• **Mustafa Kemal Evleniyor; Latife Hanım'la Evliliğin Sona Ermesi:** Bu iki bölümde Atatürk ile Latife Hanımın evlenmeleri ve daha sonra boşanmaları hakkında bilgiler verilmektedir (109-119. sayfalar).

• **Atatürk'ün Anası Zübeyde Burada Gömüldü:** Atatürk'ün annesinin mezarına konacak taş yazılmasını istediği bu söz hakkında açıklamalar yer almaktadır (119-121. sayfalar).

• **Zübeyde Hanım'ın Vasiyeti:** Burada da Zübeyde Hanım'ın vasiyeti hakkında bilgiler verilmiştir (121-128. sayfalar).

Kitapta ayrıca Atatürk'ün ailesine ait resimler, Atatürk'ün nüfus cüzdanı ve konuyla ilgili belgelerin resimleri yer almaktadır.

Dr. CEMAL AVCI

Atatürk Araştırma Merkezi Uzmanı